

Christian Veske
Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse
kohtlemise voliniku kantselei
info@volinik.ee

Teie 25.06.2025 nr 2-5/32_2025

Meie 28.07.2025 nr 3-4/2468-3

Vastus selgitustaotlusele

Austatud soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik Christian Veske

Tänan pöördumise eest.

Vabariigi Valitsuse seaduse § 63 lõike 1 kohaselt kuulub võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja koordineerimine, ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisealasse. Sellest lähtuvalt vastutab Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi kohaselt võrdsusasutuste suhtes kohaldatavaid nõudeid käsitlevate direktiivide ((EL) 2024/1499 ja (EL) 2024/1500. edaspidi *võrdsusasutuste direktiivid*)) Eesti õigusesse ülevõtva eelnõu ettevalmistamise eest majandus- ja tööstusminister.

Direktiivide ülevõtmiseks on väljatöötamisel võrdse kohtlemise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Selle raames on kavas muuta võrdse kohtlemise seaduses soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinikku (*edaspidi volinik*) käsitlevat regulatsiooni, andes volinikule vastavalt direktiivide nõuetele lisapädevusi ja suurendades institutsiooni sõltumatust. Eelnõu koostamisel ei ole kaalutud võrdõigusvoliniku institutsiooni kaotamist ja tema seniste ning tulevikus nõutavate ülesannete andmist õiguskantslerile. Seda eelkõige alltoodud põhjustel.

Ülevõetavad direktiivid kohustavad liikmesriike muuhulgas tagama, et võrdsusasutusel on õigus osaleda kohtumenetlustes tsiviil- ja haldusasjades, mis on seotud EL direktiivides sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamisega. Õigus osaleda kohtumenetluses peab hõlmama õigust esitada kohtule märkusi kooskõlas riigisisese õiguse ja tavaga ning vähemalt ühte järgnevatest: a) õigust algatada kohtumenetlus ühe või mitme ohvri nimel; b) õigust osaleda kohtumenetluses ühe või mitme ohvri toetuseks või c) õigust algatada avalike huvide kaitseks kohtumenetlus enda nimel.

Tuginedes Eesti Vabariigi põhiseadusele ja õiguskantsleri seadusele saab väita, et õiguskantsleri institutsiooni peamine ülesanne on teostada järelevalvet seadusandliku ja täidesaatva riigivõimu ning kohaliku omavalitsuse õigustloovate aktide põhiseadusele ja seadustele vastavuse üle. Õiguskantsler analüüsib ka seaduste muutmise, uute seaduste vastuvõtmise ja riigiasutuste töö kohta talle tehtud ettepanekuid ning esitab vajaduse korral Riigikogule ettekande. Aegamööda on õiguskantslerile antud veel ridamisi spetsiifilisi ülesandeid, sh ülesanne lahendada eraõiguslike isikute vahelistes suhetes diskrimineerimise üle tekkivaid vaidluseid, kuid seda vaid lepitusmenetluse raames, mis eeldab kogu protsessi vältel mõlema osapoolle nõusolekut menetluse jätkamiseks.

2023. aastal, kui Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel kujundati Eesti seisukohti võrdsusasutuste

direktiivide eelnõude teemal, tegi Õiguskantsleri Kantselei ettepaneku¹, et õiguskantslerit ei nimetataks nende direktiivide mõttes võrdsusasutuseks. Õiguskantsler selgitas, et õiguskantsleri mandaadiga ei sobitu (tol ajal direktiivide eelnõudes) sätestatud viisil kohtuprotsessides osalemine ning märkis, et nende poolt läbiviidava lepitusmenetluse mõte on lahendada diskrimineerimisasju kohtuväliselt. Õiguskantsler andis ka hinnangu, et Eestis sobib võrdsusasutuseks kõige paremini soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik. Seda arvamust Eesti seisukohtade kujundamisel ja direktiivide eelnõude menetluses osalemisel ka arvestati.

Kinnitan, et võrdsusasutuste direktiive ülevõtva õigusraamistiku väljatöötamisel arvestame direktiivides ette nähtud põhimõtet kaasata võrdsusasutust asjakohaste õigusaktide väljatöötamisel juba varases faasis. Samuti peame silmas direktiivides sätestatud keeldu, mille kohaselt ei või direktiivide rakendamine mitte mingitel asjaoludel osutada põhjuseks, et alandada liikmesriigis juba tagatud diskrimineerimise eest pakutava kaitse taset EL võrdse kohtlemise valdkonna direktiividega hõlmatud valdkondades.

Võrdse kohtlemise seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille väljatöötamisel on konsulteeritud ka voliniku kantseleiga, on kavas saata lähikuudel I kooskõlastusringile, sh arvamuse andmiseks volinikule. Eelnõu valitsusele esitamise tähtaeg on käesoleva aasta IV kvartal. Direktiivid tuleb Eesti õigusesse üle võtta 2026. a. juuniks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ulla Saar

töö- ja võrdsuspoliitika asekancler

Lisaadressaadid: Justiits- ja Digiministeerium
Välisministeerium
Õiguskantsleri Kantselei

Käthlin Sander

5196 1886 Kathlin.Sander@mkkm.ee

¹ Vabariigi Valitsuse istungile esitatud Eesti seisukohad võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavaid nõudeid käsitlevate direktiivide eelnõude kohta, protokollilise otsuse eelnõu seletuskirja lisa 1 „Arvamuste ja kooskõlastuste tabel“. Leitav EISist: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/31ee0647-7203-4aec-96dc-c9d5c63fe35f>